

Odesílatel: Radek Holomčik Vážený pan
Datum: 25. 3. 2020 Ing. Jindřich Fialka.
Náměstek ministra zemědělství
Ministerstvo zemědělství ČR
Těšnov 65
Praha 1, 110 00

Vážený pane náměstku,

dle telefonické dohody se na Vás obracím se sérií námětů a návrhů, který pomohou našim zemědělcům a potravinářům přežít toto obtížné období epidemie Covid-19 a s ní souvisejícími mimořádnými opatřeními.

Na úvod bych rád poděkoval za kroky, které již Ministerstvo zemědělství činí. Naše návrhy vycházejí z podrobného zmapování problémů, které momentálně naše zemědělce a potravináře trápí. Opatření jsme rozdělili do 3 kategorií:

- Nutná opatření – kroky, které považujeme za mimořádně důležité učinit co nejdříve.
- Doporučená opatření – kroky, které považujeme za vhodné učinit, ale mají čas.
- Další opatření – jedná se o opatření, která navrhujeme směrem k dalším ministerstvům (např. MF, MPSV či MPO) a která zlepší situaci podnikatelského prostředí jako celku.

U nutných a doporučených opatření prosíme o jejich zvážení a brzkou realizaci. Nabízíme veškerou podporu a pomoc, kterou můžeme poskytnout. U dalších opatření si dovoluujeme zdvořile požádat o jejich podporu při jednání Vlády ČR.

Zde přikládám avizovaný seznam opatření

NUTNÁ OPATŘENÍ

1. Snažit se nahradit chybějící zahraniční sezónní pracovníky v zemědělství českými občany, kteří se kvůli výpadku mzdy v důsledku mimořádných opatření mohou dostat do existenčních potíží.

Pěstování ovoce (včetně vinné révy), zeleniny i chmele je závislé na ruční práci, vykonávané v posledních letech primárně zahraničními pracovníky. Kvůli zastavení nebo zpomalení vydávání pracovních víz a dalším opatřením je výkon těchto prací v letošní sezóně ohrožen. Vzhledem k situaci v celé Evropě je obtížně představitelné, že bychom tyto kapacity pokryli zahraničními pracovníky. V důsledku mimořádných opatření vlády i rozhodnutí soukromých společností o omezení provozu, zůstala doma řada pracovníků, pro něž výpadek příjmů může znamenat významné existenční riziko. Vzhledem k situaci navrhuje, aby se opatření týkalo jen venkovních prací v otevřeném prostranství, s důrazem na bezpečnostní opatření. Je zřejmé, že zájem pracovníků z ČR o tyto sezónní práce v běžném režimu není, považujeme za důležité ověřit, zda je zájem v době mimořádných opatření.

Proto navrhuje:

- A. Prověřit zájem jak ze strany zemědělců, tak skrze zaměstnavatele a oborové organizace i ze strany potenciálních sezónních pracovníků.
- B. Vytvořit program administrativní a finanční podpory propojování zemědělců s potenciálními sezónními pracovníky, který by snížil administrativní zátěž pro zemědělce.
- C. Vytvořit digitální platformu pro toto propojování – portál, na kterém by mohli zemědělci inzerovat poptávky (v tomto směru nabízíme výraznou pomoc s vytvořením a implementací této platformy).
- D. Vyjednat s MPSV zjednodušenou administraci zaměstnávání na dohodu o provedení práce a dočasné zrušení limitu 300 hodin ročně.
- E. Informovat o této možnosti zemědělce, firmy s omezeným provozem i veřejnost

2. Připravit se na podávání jednotných žádostí o dotace, snížit administrativní zátěž zemědělcům a předejít případným komplikacím.

15. května je uzávěrka příjmu jednotných žádostí o dotace v zemědělství. Před touto uzávěrkou standardně probíhá velké zaškolování zemědělců (semináře), poté řada řada z nich vypisuje žádosti přímo na pobočkách SZIF. Ani jedno nebude pravděpodobně v měsících dubnu a květnu možné.

Proto navrhuje:

- A. Vytvořit online systém školení pro zemědělce.
- B. Vytvořit robustní telefonní infolinku pro zemědělce.
- C. Zjednodušit proces podávání žádostí a garantovat toleranci formálních nedostatků.
- D. Zahájit jednání na úrovni EU o posunutí termínu uzávěrky pro podávání těchto žádostí.

3. Zajistit urychlené vyplacení prostředků z již existujících dotačních titulů.

Vzhledem k řadě komplikací, které mimořádný stav přináší, je třeba zemědělcům zajistit prostředky na překlenutí této doby. Vedle mimořádných dotací a dalších finančních nástrojů považujeme za vhodné zavést i mimořádný režim v rámci běžných dotačních nástrojů.

Proto navrhujeme:

- A. Zrychlit doplacení doposud nevyplacených přímých plateb zemědělcům za rok 2019.
- B. Zrychlit vyplacení všech dalších schválených dotací a garanci zrychleného vyplacení proplacení momentálně administrovaných dotací.
- C. Garantovat vyplacení záloh na dotace o které budou zemědělci žádat v letošním roce a stanovit přesný termín, kdy k tomuto proplacení dojde (kvůli možnosti plánování).

4. Omezit administrativní zátěž zemědělců.

Zemědělství a potravinářství bylo mimořádně regulovaným oborem už před vyhlášením mimořádného stavu, v této složité situaci je nezbytné administrativní zátěž snižovat více, než kdy jindy.

Proto navrhujeme:

- A. Garantovat zemědělcům a potravinářům omezení počtu kontrol (SZIF, ÚKZÚZ, SVS, ČPI, SPZI) na naprosto nezbytné minimum alespoň do konce roku 2020.
- B. Garantovat toleranci veškerých formálních nedostatků při komunikaci zemědělců s orgány státní správy.
- C. Posunout veškeré termíny pro podávání žádostí, výkazů evidencí a dalších administrativních záležitostí na co nejpozdější termíny a ideálně stanovit pro letošní rok generální pardon pro tyto povinnosti.
- D. Upravit přechodným opatřením prováděcí předpisy k legislativě tak, aby se omezila nutnost podávat evidence na naprosté minimum.

DOPORUČENÁ OPATŘENÍ

1. Zajistit odbyt pro české výrobce v rámci veřejného stravování

Veřejné stravovací zařízení (školní a ústavní stravování) představují velký trh pro české zemědělce a výrobce potravin a tento může být velmi významný pro ekonomickou stabilizaci. Týká se to zejména menších producentů, pro které je obtížné dostat se do velkoobchodů a supermarketů, jinými slovy, ke spotřebitelům. Pro strážníky má propojení s místními dodavateli benefity z hlediska přísunu čerstvých, sezónních a zdravějších potravin, včetně rozvoje kulturních a sociálních aspektů.

Proto navrhujeme:

- A. Definovat a zajistit povinné procento potravin českého původu, které musí veřejné stravovací zařízení odebírat.
- B. Definovat a zajistit povinné procento potravin z ekologického zemědělství, které musí veřejné stravovací zařízení odebírat.

2. Povolit prodej ovoce a zeleniny na farmářských trzích a tržnicích.

Společnost je při nákupu potravin odkázána na menší počet prodejních míst. Pro mnoho českých ovocnářů a zelinářů uzavření farmářských trhů a tržnic znamená pohromu, protože pro mnohé je to hlavní, nebo důležité odbytové místo. Z hlediska přístupu společnosti k potravinám se jedná o důležitý zdroj čerstvých a nutričně hodnotných potravin.

Proto navrhujeme:

- A. Povolit prodej ovoce a zeleniny na farmářských trzích a tržnicích. Alternativně navrhujeme zajistit odbyt pro české výrobce potravin přes dočasná, obcemi zřízená odbytová centra. Případně podpořit tvorbu krátkých distribučních metod.

3. Ovoce a zelenina pro české děti

Firmy zapojené do programu ovoce a mléko do škol čelí velkým finančním ztrátám. Problém se vztahuje také na statisíce dětí, které díky programu ztratili přístup k nutričně hodnotným, čerstvým potravinám, které bez programu nedostanou, nebo pouze omezeně. Do programu jsou zapojeny téměř tři desítky chovatelů a zpracovatelů mléka, ovoce a zeleniny, pro některé tvoří odbyt skrze program až 70 % příjmů. Firmy zvažují propouštění lidí, kteří zajišťovali administraci programu Ovoce a mléko do škol.

Proto navrhujeme:

- A. Dočasně (po dobu uzavření škol) zajistit odbyt výrobců mléka, zapojených do programu, v sociálních službách a dalších institucích.
- B. Pozměnit program Ovoce a mléko do škol tak, aby když se vrátí děti do škol, byli do programu zapojeni výhradně dodavatelé české zeleniny a ovoce. Navrhujeme, aby určité procento dodávek bylo z ekologického zemědělství.
- C. Navrhujeme vytvořit alternativní model dodávek ve spolupráci se školami, obcemi a neziskovými organizacemi.

4. Udržet samosběr ovoce a zeleniny

Desítky firem jsou ekonomicky závislé na příjmech ze samosběru, hrozí však, že tato forma bude zakázána.

Proto navrhujeme:

A. Zajistit, aby nedošlo k omezení samosběru s tím, že budou vytvořena povinná opatření, která sníží riziko nákazy a toto garantovat dotčeným firmám.

5. Zajistit využití pro neprodané sazenice

Zahradnictví, školkařská centra a pěstitelé sadby (užitkové a okrasné rostliny) mají cca třetinový odbyt. Navíc se očekává, že tisíce prostokořenných sazenic budou muset školkaři spálit, protože se neprodají.

Proto navrhujeme:

A. Část sazenic využít v rámci obnovy lesů, biotopů a obecních ozeleňovacích úprav. Navrhujeme podpořit školkaře odkupem části sazenic a využít je v rámci rekultivací post-těžební krajiny, budování remízků a alejí, resp. v rámci programu Sázíme budoucnost, který cílí na vysazení 10 mil. stromů.

6. Povolit dočasnou výjimku pro ekologické zemědělce.

Vzhledem k tomu, že už jsou některé oblasti uzavřené, je více než kdy jindy obtížné nakupovat zvířata do ekologických chovů stejně tak jako biosivo.

Proto navrhujeme:

A. Aby se chovy zcela nezhroutily, je nutné povolit přechodnou plošnou výjimku nákupu konvenčních zvířat, resp. osiv.

7. Zajistit pomoc pivovarům osvobozením od spotřební daně a s efektivní likvidací piva.

Pivovary čelí finančním ztrátám a likvidují neprodané pivo. Pivo dle zákona podléhá spotřební dani. Pivovary tak platí spotřební daň, ale zároveň mají ztrátu, protože objem prodaného piva se snižuje. V realitě jde o to, že pivovary dodaly pivo, zaplatily spotřební daň, ale od zákazníka zaplacené nedostanou. Navíc za toto zkažené/vrácené pivo budou dodávat do hospod stejnou dodávku znovu, jakmile se hospody trošku rozběhnou (pokud vůbec).

Proto navrhujeme:

A. Navrhujeme proto úlevu pro pivovary v podobě odpuštění (popř. odložení na delší období) spotřební daně z neprodaného piva v období OD-DO a žádné sankce z prodlení s termíny.

DALŠÍ OPATŘENÍ

Perspektiva dlouhodobého fungování ekonomiky – kroky nutné k adaptaci

Jsme názoru, že žádná národní ekonomika není stavěna na dlouhodobá plošná omezení, která nyní zažíváme. Postupem času roste naše porozumění nákaze, které čelíme. Vědci a odborníci rozumí jejímu šíření i průběhu nemoci a rizik.

Je potřeba začít uvažovat nad způsoby, jak vrátíme Česko do chodu a zároveň neohrozíme naše zdraví a nepřetížíme zdravotnický systém. Je nutné, aby vláda představila další adaptační kroky.

Opatření pro OSVČ, kteří jsou v současnosti bez příjmů

V současné době vláda nastartovala program *antivirus* v gesci ministerstva průmyslu a obchodu, jehož cílem je udržet zaměstnanost a zabránit široké nezaměstnanosti. Tento program v obecné rovině vítáme a stejně vítáme i odpouštění minimálních odvodů u OSVČ.

Problém, který vnímáme, je, že velká část osob samostatně výdělečně činných je v současnosti zbavena možnosti vykonávat svoji činnost, avšak ostatní náklady na udržení jejich živností musí platit i nadále. Proto navrhuje, aby byl v krátkém časovém horizontu navržen způsob jak k těmto lidem pomoci. Například návrhem kolegy poslance Tomáše Martínka zvýšením a vyplacením slevy na poplatníka předem.

Situace dlužníků a osob v oddlužení

Vládu a gesční ministerstva upozorňujeme, že v regionech se silnou koncentrací dlužníků může dojít vlivem zhroutení černého pracovního trhu k masivním sociálním problémům. Vládě České republiky doporučujeme, aby si pro tyto krizové případy přichystala plán a zároveň doporučujeme několik opatření, které by mohly eskalaci situace předejít. Jedná se například o následující:

Apelujeme na odložení výkonů exekucí po dobu trvání krize zejména u povinných, kteří důsledkem šíření koronaviru a vládních opatření přišli o zaměstnání nebo jim byl výrazně pokrácen příjem domácnosti.

Doporučujeme ve zrychleném řízení zavést místní příslušnost exekutorů dle principu 1 dlužník = 1 exekutor v místě bydliště včetně zastavování exekucí starších 3 let a chráněného účtu. Tato opatření zpřehlednění a fakticky zlevní proces vymáhání. Povinní dokáží rychleji splatit původní dluh a věřitelům to v této složité situaci pomůže čelit výpadku příjmů.

Je třeba jednat s Ministerstvem spravedlnosti kvůli zvlášť obtížné situaci těchto osob v průběhu současné krize. Pro lidi v insolventci je útlum pracovní činnosti rizikem s horším dopadem než pro lidi v exekuci. Mohou přijít o oddlužení a vrátit se do bodu nula před vstupem do insolventce. Navrhujeme proto přerušování insolvenčního řízení dle nově přijaté právní úpravy insolvenčního zákona i na insolventce zahájené před přijetím novelizace

S pozdravem,

Radek Holomčík,
Místopředseda Zemědělského výboru
Poslanec za Piráty